

ÕIGUSKANTSLER

Pr Helve Särghava
Harju Maakohtu esimees
harjumk.info@kohus.ee

Teie nr
Õiguskantsler 15.06.2011 nr 11-1/110814/1103117

Soovitus

Austatud kohtu esimees

Minu poole pöördus isik, kes avaldas rahulolematust seoses tsiviilasja nr 2-10-60134 (töövaidluskomisjoni otsuse vaidlustamine kostja poolt) menetlemisega Harju Maakohtus. Hagejast avaldaja sõnutsi ei teavitanud kohus teda piisavalt tema kui menetlusosalise õigustest ja kohustustest ning ei selgitanud välja tema tegelikku taht asja menetlemisel. Avaldaja väitis muu hulgas, et kohtuistungis sekretär käitus temaga ebaviisakalt ja üleolevalt.

Tutvunud avalduse ja selle lisadega, samuti tsiviilasja nr 2-10-60134 materjalidega¹, jõudsin seisukohale, **et asjas ei ilmne kohtuniku distsiplinaarsüüteo tunnuseid, s.o süülist ametikohustuste täitmata jätmist või mittekohast täitmist**. Seetõttu ei pidanud ma vajalikuks kaaluda distsiplinaarmenetluse algatamise vajalikkuse uurimist.

Olen seisukohal, et põhiõiguse tõhusale õiguskaitsele ja ausale õigusemõistmisele tagavad mitmesugused menetluslikud alampõhimõtted, näiteks poolte protsessuaalse võrdsuse põhimõte, õigus võistlevale kohtuprotsessile ja õigus kohtulahendi põhjendusele. Õiguse kohtulahendi põhjendusele ulatus sõltub lahendi iseloomust ja kaasuse asjaoludest. Käesoleval juhul oli tegemist tsiviilkohtumenetlusega ning kohtu esialgse menetlustoiminguga selle raames, mille oli tinginud kostja poolt esitatud seaduse nõuetele vastav taotlus. Isegi kui mõõnda, et esimene (kostja avalduse menetlusse võtmise) määrus polnud hageja jaoks ilma juriidilise abita täies ulatuses mõistetav, on kohus hilisemates kohtumäärustes hageja õigusi ja kohustusi ning erinevate menetluslike sammude võimalikke tagajärgi põhjalikult selgitanud.

Minule esitatud avaldusest nähtus, et kohtuistungis sekretäri väidetav ebakorrektnes suhtlus toimus avaldajaga telefonitsi. Vastuses avaldajale tõdesin, et tagantjärele on telefonivestluse kõiki üksikasju väga raske, kui mitte võimatu detailselt taastada. Seetõttu ei pidanud ma vajalikuks pöörduda täiendavate selgituste saamiseks Harju Maakohtu poole. Märkisin siiski, et juhul kui kohtuistungis sekretäri väidetav ebaviisakas suhtlemine leidis aset, on tegemist kahetsusväärse eksimusega, mida ma üheselt taunin.

¹ Kohtute infosüsteemi (KIS) ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud piiratud osa vahendusel.

Kindlasti pole avaliku võimu kandjatel õigust suhelda menetlusosalisega üleolevalt või ebaviisakalt või jätta menetlusosalisele vastamata. PS §-st 14 tuleneva igäühe õiguse korraldusele ja menetlusele hulka kuulub ka hea halduse tava ja nõue, et riik reageerib alati isiku pöördumistele. Seda nõuet täpsustavad näiteks PS § 44 lg 2, mis kohustab avalikku võimu andma isiku nõudel teavet avaliku võimu tegevuse kohta, ja PS § 46, mis näeb ette igäühe õiguse pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste, kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole. Ka avaliku teenistuse seaduse § 59 lg 1 lause 1 kohaselt peab teenistuja oma teenistuskohustusi täitma täpselt, õigeaegselt, kohusetundlikult, otstarbekalt ja omakasupüüdmatult, lähtudes avalikest huvidest. Sama seaduse lisana kinnitatud avaliku teenistuse eetikakoodeksi p 17 sätestab, et ametnik on inimestega suheldes viisakas ja abivalmis.

Eeltoodust tulenevalt teen Harju Maakohtule soovitusel tagada, et kohtu nõuded ja seisukohad oleks alati esitatud menetlusosalisele arusaadaval viisil ning menetlusosalisega suhtlemisel säilitataks viisakus ja abivalmidus.

Lisan oma kirjale juurde avaldajale saadetud lõppvastuse, millest nähtub minu täpsem õiguslik käsitus.

Palun Teil teha minu seisukoht teatavaks ka tsiviilasja nr 2-10-60134 lahendanud kohtunikule ja tema kohtuistungil sekretärile.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Lisad: Õiguskantsleri 15.06.2011 kiri nr 11-1/110814/1103057, 7 lehte 1 eks.

Teadmiseks: Riigikohus